

A ZONGORA ÉS TÖBB

EGY SOKOLDALÚ HANGSZER ARCULATA

Az Európai Zongoratanárok Szövetsége (EPTA) 2019. október 24-27. között tartotta ez évi, 41. Nemzetközi Konferenciáját Bécsben, a Zene- és Előadóművészeti Egyetemen. Ez az egyetem a zeneművészet mellett a film- és színházművészet oktatására is specializálódott, és a világ legnagyobb és legismertebb egyetemei közé sorolja magát. Amint a statisztikából megtudtuk, az 1817 óta működő intézményben jelenleg mintegy 70 országból megközelítően 3.000 diák tanul. Az egyetem évente 1.300 feletti zenei és tudományos programmal Ausztria kulturális eseményeinek vezető szervezője.

A négynapos rendezvényre rengetegen voltak kíváncsiak. A konferenciát az EPTA jelenlegi soron következő elnöke, Till Alexander Körber, zeneszerző, az Anton Bruckner Magánegyetem zongora professzora és kamarazene tanára nyitotta meg. A teljes program áttekintését megnehezíti ugyan, hogy az előadások mindvégig párhuzamosan, két helyszínen zajlottak, a tartalmi felépítés azonban teljesen megfelelt a konferencia vezérgondolatában foglaltaknak: különböző életkorú növendékek különböző stílusú programja váltakozott más-más országból érkezett előadók előadásaival, melyek témája izgalmas, sokféle, sokoldalú volt.

A bécsi klasszikusoktól napjainkig komponált darabokból állították össze a zenei programot. A jelen lévő 20 ország előadói is a legkülönbözőbb témakörökben adtak elő, mely érintette az előadóművészetet, a zongorapedagógiát kezdő szinttől a legmagasabb fokig, a különböző összeállítású kamarazenei csoportosulást, kortárs zenét, a legfiatalabb szerzők zenéjét, az improvizációt elemi foktól felépítve, és még sorolhatnánk a témaköröket. Különleges élmény volt hallani, hogy az előadó fiatalok nem csak a bécsi egyetemekről léptek fel, hanem Ausztria más konzervatóriumaiból is. Így hallhattuk – a teljesség igénye nélkül felsorolva – az *Anton Bruckner Private University for Music, Drama and Dance (Linz)*, a *Tiroler Landeskonservatorium (Innsbruck)*, a *Vorarlberger Landeskonservatorium (Feldkich)*, a *Joseph Haydn Konservatorium (Eisenstadt)* kiválóan felkészített növendékeit is.

Valamennyi hangverseny között azonban a legemlékezetesebb és legmaradandóbb élményt

a *Schönbrunn-i Kastély* hangversenytermében elhangzott koncert nyújtotta, ahol a Haydn, Mozart, Schubert műveiből összeállított bécsi klasszikus művek korabeli hangszeren szólaltak meg. A műsorban elhangzottak: Haydn, e-moll trió op. 57/2, Beethoven, C-dur csello-zongora szonáta op.102/1, és Schubert műveiből: Öt dal bass-bariton hangra. A dalok az előadó – *Florian Boesch* – előadásában, fortepiano kíséretével, különleges és álomszép élményt nyújtottak ebben a koncertteremben. Hallhattunk még két Beethoven népdal feldolgozást is.

Kastélyszínház Schönbrunn

A konferencia részletes programja a következő linkkel nyitható:
<https://www.epta-conference.at/about-the-conference>

Ennek áttekintése bemutatja a négynapos rendezvény keresztmetszetét, melyből megfelelően tájékozódni lehet.

Egy prezentációra azonban szeretném felhívni a figyelmet és részletesebben szólni róla, mert tartalmának minden szavát 100 év után is elgondolkoztatóan igaznak tartom, sőt, általános, életre szóló zenei útravalóval láthat el bennünket. A megnyitó utáni első előadás volt ez, melynek üzenete, úgy tűnik, örökérvényű. Előadója Anton Voigt zongoraművész, professzor emeritus, a salzburgi Mozarteum professzora volt. Az Európai Zongoratanárok Szövetsége (EPTA) Konferenciájának vezérgondolataként F. Busoni 1910-ben adott interjút idézte fel.¹

Ferruccio Busoni: „Mit jelent az, hogy valaki zongorista”²

Nem, mint minden másfajta művészeti ágban is, a zongorajátékban sem a technika a kezdet és a vég, és soha nem is lesz az. Mindemellett én is buzdítom a növendékeimet egy jól megalapozott technika elsajátítására – természetes, hogy ezt teszem. Sok különböző feltétel egybeesése szükséges azonban ahhoz, hogy valakiből nagy művész legyen, és miután nagyon kevesen képesek valamennyi feltételnek megfelelni, ritkán találkozunk igazi zsenivel.

Egy perfekt technika, ha ezt csak önmagában nézzük, megtalálható egy jól megépített gépzongorában is.

A nagy zongoristának mindenekelőtt nagy technikával kell rendelkeznie, amely természetesen csak egyik tényezője művészetének. És magától értetődő, hogy ennek a technikának nem csak az ujjak, a csukló vagy a nagy erő és állóképesség a sajátja. A nagyobb technika székhelye az agyban található, és a térbeli összefüggések (geometria), a távolságok értékelése és a rend egyfajta intellektuális megragadásának képessége a sajátja.

De ez is csak a kezdet, minthogy az igazi technikának magába kell foglalnia a billentést, és ami a legfontosabb, a pedálok használatát.

Egy nagy művésznak ezen kívül rendkívüli intelligenciát, kultúrát, egy minden részletre kiterjedő zenei és irodalmi nevelést kell magáénak tudni, és az emberi lét kérdései minden aspektusának ismeretét. A művésznak kell, hogy legyen karaktere is. Ha ezek közül egyetlen követelmény is hiányzik, az nyilvánvalóvá válik játékának minden mozzanatában. Hozzáteve ehhez, hogy követelmény az érzelmvilág, temperamentum, képzelőerő, poézis, – és végül az a személyes mágneses erő, amellyel néha képes valaki megmozgatni egy véletlenszerűen együtt lévő, akár négyezer főből álló tömeget, és azonos szellemi és érzelmi állapotba hozni őket. De a lélekjelenlét is szükséges, akárcsak az erő, hogy a művész kontrollálni tudja a

¹ A magyar nyelvű megjelenés Prof. Anton Voigt szíves engedélyével jöhetett létre. (Magyar fordítás.: Á.M.)

² Az előadó lábjegyzete:

Interview with Busoni in the Minneapolis Journal, January 1910 (original lost). Authentic German translation in Ferruccio Busoni: Von der Einheit der Musik. Verstreute Aufzeichnungen. (A zene egységéről. Szétszórt feljegyzések) Max Hesses Handbücher, Band 76, 1922. Az angol fordítás, (melyből a magyar készült) William Mason és Anton Voigt munkája.

hangot és atmoszférát bosszantó (külső) körülmények esetén is, és az a képesség, hogy stimulálni tudja a közönség figyelmét.

És végül a művész képessé válik arra, hogy bizonyos „pszichológiai pillanatokban” tökéletesen megfelelkezzen egész hallgatóságáról.

Soroljam tovább a megkívánt képességeket? A formaérzék, a stílusérzék, a jó ízlés és eredetiség erényét? Hogyan tudná valaki egyáltalán felsorolni a listát, ami a tehetségnek jellemzője? Mégis, mindenekelőtt van egy mindent fölül író követelmény, melyet ne tévesszünk szem elől:

a művészet nyelvét csak az birtokolja mesteri fokon, aki a lelkében megéli az életét.

Most gondolhatják Önök, ez mind szép, de az én osztályomban nincs egy Busoni, és hogy tudok egyáltalán valamennyi időt találni arra, hogy érinteni tudjak valamennyi Busoni által említett szempontot és hogy tudnak a tanítványaim időt találni arra, hogy érdeklődjenek ilyen dolgok iránt, amikor a mai kor minden követelményével és zaklatottságában alig találnak időt a megfelelő gyakorlásra?

Ez komoly kérdés, és nem könnyű választ adni rá. Lehetséges például, hogy az idő tartalmaz „most” pillanatokot, melyeket hatékonyan ki lehetne használni, különben elvesznek. És nem az az egyik legfontosabb célunk, hogy segítsük növendékeink önfegyelemre nevelését?

Ahhoz, hogy megtaláljuk a szükséges időt az osztályban, csodálatos, mennyit nyerhetünk azzal, ha nem ismételjük állandóan azokat a tanácsokat, amit a növendék már tud, és valószínű unja újra és újra hallani.

A kíváncsiság felkeltése is segíthet. A növendékektől sokszor megköveteljük, hogy mit és hogyan tegyenek, amire gyakran bizonyos „passzív ellenállással” reagálnak, viszont csodálkoznak azon, ha bátorítjuk őket saját gondolataik megvalósítására.

És végül: hogy érti Busoni a *karakter* követelményét?

A leghatékonyabb természetesen a jó példa. Remélhetőleg valamennyien emlékezünk bizonyos tanárookra, akik karrierünk elérése útján önzetlenül vezettek bennünket a felnőtté válás felé. Lehetséges, hogy nagy művészek voltak, de ki merem mondani, talán nagyobb hatást gyakoroltak ránk emberi kvalitásaikkal.

Busoni egyik tanítványa, Eduard Steuerman halála előtt a következőkre emlékeztette tanítványait:

Ha meg akarjátok érteni a művészetet, meg kell érteni a világot; hogy megértsétek a világot, meg kell érteni az embert, aztán meg fogjátok érteni saját magatokat, és ez mindennek a kulcsa. Ezt tükrözi vissza az előadás. ... nyissátok ki a szíveteket a világra és a világot a szívetekre.

Ez az, amit Busoni úgy nevez, hogy *rendelkezz karakterrel*, és erre még nagyobb szükség van ma, mint 50 vagy 100 évvel ezelőtt.

A zongorajátékkal nincs baj, minden máshoz azonban, a gyakorláshoz is – úgy gondolom – sokkal nagyobb, elmélyedtebb jelenlét szükséges, különösen attól, aki élete folyamán a pódiumon a zene követe kíván lenni.

TEAM OF EPTA AUSTRIA

**TILL ALEXANDER
KÖRBER,
PRESIDENT**
Pianist, Composer and Professor at
the Anton Bruckner Private University
(Linz) for Piano and Chamber Music

**CLAUDIA BERZÉ,
VICE-PRESIDENT**
Piano teacher and Director of the
Music School of Vienna – Brigittenau

**HEIDI SCHNEIDER-
KLIMPFINGER,
SECRETARY GENERAL**
Piano teacher at Anton Bruckner
Private University (Linz)

**ANTJE KATRIN HONIES,
TREASURER**
Teacher for Piano and Violoncello,
Vice-Director of the Johann-
Sebastian-Bach-Music School Vienna

**CORNELIA ILK,
IT**
Piano teacher in several Music
Schools in Upper Austria

TEAM OF MDW

**JOHANNES
MARIAN**
Pianist, Professor at mdw - University
of Music and Performing Arts Vienna
Head of Ludwig van Beethoven
Department of Piano and Harpsichord
in Music Education

**KARIN
WAGNER**
Pianist, Musicologist, Teacher at
mdw - University of Music and
Performing Arts Vienna, Ludwig van
Beethoven Department of Piano and
Harpsichord in Music Education

A magam és magyar kollégáim nevében itt szeretném megköszönni a konferencia szervezőinek a rendkívüli vendéglátást, a pontos és gördülékeny szervezést, a lebonyolítás nagyvonalú kivitelezését, a felszabadult, jó hangulatú baráti együttlét biztosítását ismeretlen Kollégáinkkal. Álljon itt a stáb fotó tablója, azoké, akik egy éven át tartó munkájukkal a konferencia létrejöttét lehetővé tették.

Az EPTA következő konferenciája Beethoven születésének 250. évfordulója alkalmából, 2020 május 21-24 között Bonnban lesz. Ha valaki részt szeretne venni ezen, látogasson el a következő honlagra: www.epta-germany.org A konferencia nyelve angol.

Ábrahám Mariann